

SSP-Samrådets hørings svar om bidrag til idékatalog over straksreaktioner til kommunerne

SSP-Samrådet vil takke for muligheden for at afgive bemærkninger til bidrag til idékatalog over straksreaktioner til kommunerne.

SSP-Samrådet vil takke for, at justitsministeriet spørger bredt blandt relevante aktører på området og undersøger, hvad der skal til for at sikre en god proces for, at færre unge begår kriminalitet.

Det er SSP-Samrådets generelle holdning, at et idékatalog over straksreaktioner har en række udfordringer og modsætningsforhold indbygget. Det er i et umiddelbart modsætningsforhold til principperne i genoprettende ret, hvor inddragelse og undersøgelse netop skal afdække hvilke handlinger, der kan virke genoprettende på den konkrete kriminelle handling.

Vi oplever, at der er en stor risiko for, at et idékatalog bliver et forsimplet forsøg på at implementere straksreaktioner fx med indhold som afvaskning af biler, eller arbejde i en genbrugsbutik således, at det kommer til at fremstå som en mild form for samfundstjeneste. SSP-Samrådet er af den overbevisning, at indsatserne bør være baseret på en vurdering ud fra den enkelte sags omstændigheder og barnets/ den unges forhold og ikke en generel værktøjskasse. Ved brug af et idekatalog er der risiko for at straksreaktionen ikke kommer til at hænge sammen med den konkrete kriminelle handling, og den vil dermed afvige radikalt fra principperne om genoprettende ret, som det ellers slås fast i lovgrundlaget, at straksreaktioner skal fastsættes ud fra.

Konkret sammenhæng mellem handling og reaktion – ikke på samfundsniveau

Det er et afgørende led ud fra principper om genoprettende ret, at der er sammenhænge mellem den begåede handling og de reaktioner, der medfølger i UKN. Det er af markant betydning, at den unge forstår den direkte konsekvens af sine handlinger, og motiveres til at tage ansvar for disse. Hvis ikke straksreaktionen har et reelt genoprettende indhold, er der stor risiko for, at denne kan virke kontraproduktivt og i stedet bringe den unge i en forsvarsposition, hvor positiv læring og ansvarstagen udebliver, og hvor risikoen for рецидив i stedet øges. Det er i dialogen mellem de berørte parter, at det genoprettende sker.

I stedet anbefaler SSP-Samrådet, at der bliver foretaget en konkret vurdering i hver enkelt sag om, hvordan parterne kan inddrages i overvejelser om en meningsfuld genoprettende tilgang. I sager med konflikt/personfarlig kriminalitet vil et formøde med en mægler/facilitator, for at afklare muligheden for et møde mellem parterne, ofte være den mest oplagte straksreaktion.

Såfremt der skal være et idekatalog, vil SSP-Samrådet anbefale, at det udelukkende beskrives, hvordan kommunen/nævnet kan undersøge muligheden for en genoprettende proces mellem de berørte parter, gennem afholdelser af separate formøder med upartiske og kvalificerede mæglere/ facilitatorer.

SSP-Samrådet

Benny Husted

Formand

Tlf.: 2325 8547

Benny.husted@skanderborg.dk

Pernille Ødegaard Skovsted

Næstformand

Tlf.: 4053 3006

pede@gentofte.dk

www.ssp-samraadet.dk

2. maj 2022

Til inspiration herfor vil SSP-Samrådet anbefale, at modellen og metoderne fra de to norske, genoprettende reaktionsmodeller 'Ungdomsstraf' og 'Ungdomsopfølgning' undersøges, for at blive klogere på, hvordan det dannende og lærende kan vokse ud af et genoprettende møde, og hvordan meningsfulde reaktioner kan aftales af de berørte parter (herunder barnet/den unge) og relevante private og professionelle netværk i en faciliteret dialog.

Kommunerne kan påbegynde reaktioner uden for UKN med de rigtige kompetencer

Kommunerne har allerede muligheden for at arbejde genoprettende forud for afgørelserne i UKN, men de er i dag tilbøjelige til at vente på nævnets afgørelser. Det bør tydeliggøres i lovgivningen, at det ikke er nødvendigt at vente, især i sager, hvor skyldsspørgsmålet allerede er afklaret. Kommunen kan i indstillingen til UKN f.eks. skrive, at der forinden har været genoprettende processer, hvor efter de genoprettende handlinger efterfølgende kan indgå som en del af nævnets vurderingsgrundlag.

SSP-Samrådet vurderer i forlængelse heraf, at kommunerne bredt set har behov for bedre ressourcer og kompetencer til at facilitere en genoprettende proces med forberedelse, selve mødet og opfølgning.

Som supplement til politiets konfliktrådsordning anbefaler SSP-Samrådet, at man i kommunerne sikrer, at der findes kvalificerede lokale ressourcepersoner med relevant uddannelse, som kompetent og upartisk kan facilitere et genoprettende møde inklusive for- og opfølgingsarbejde. En uddannelse hertil kunne fx udbydes som en tilføjelse til den nationale SSP-uddannelse. Opgaven kan forankres i SSP-samarbejdet, som rummer de relevante fagpersoner, og hvor der ofte er et tæt kendskab til de enkelte sager i forvejen.

I forlængelse heraf kan indhold til idékataloget være anbefalinger til, hvordan kommunerne kan komme i gang med at arbejde med genoprettende processer i højere grad. Herunder fx:

- Opkvalificering af lokale ressourcepersoner, som kan facilitere en genoprettende proces
- Mulig inddragelse af den lokale politikreds' konfliktråd
- Igangsættelse af genoprettende straksreaktioner udenom afgørelser i UKN
- Opfølgning på sagsbehandling og de genoprettende processer
- Inddragelse af relevante private og professionelle netværk i disse processer

Mulighed for genoprettende proces uden den forurettedes deltagelse

Det er af afgørende betydning at et genoprettende møde bygger på frivilligheden til at deltage. Hvis den forurettede ikke ønsker at deltage eller ikke har mulighed for at deltage, kan der stadig etableres en genoprettende proces. Fx kan der deltage en repræsentant for den forurettede; der kan indgå videoer eller breve fra den forurettede; eller processen kan foregå uden forurettedes deltagelse, men med andre relevante berørte parter. Her kan man med fordel finde inspiration i erfaringer fra Norge og Nordirland.

Overordnede betragtninger

Det er afgørende at reaktioner planlægges i tæt dialog med den unge og ud fra den unges egne interesser med overvejelser om fremtiden. Straf og sanktionering bringer ikke skadevolderen tilbage til samfundet. Med en reaktion uden den unges samtykke risikerer man

at møde modstand, netop fordi det er en beslutning, som er taget uden inddragelse og på anvisning af 'systemet', alene af den grund, at det er kommunen/nævnet der har anvist reaktionen. Det er på denne baggrund at SSP-Samrådet ikke kan anbefale et idekatalog over mulige straksreaktioner, men i stedet ønsker at rette fokus på faciliteringen af en reelt genoprettende proces.

SSP-Samrådet stiller sig naturligvis til rådighed ved spørgsmål mv. og ser frem til at følge det videre arbejde med lovforslaget.

Såfremt I måtte have spørgsmål, er I velkomne til at kontakte SSP-Samrådet på sekretariat@ssp-samraadet.dk

På vegne af SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand

Pernille Ødegaard Skovsted
Næstformand